

Datums skatāms laika zīmogā Nr./ No. COR-N-2025/0870
Uz/ Re: _____ Nr./ No. _____

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijai
E-adresē

**Par konsultāciju dokumentu par dabasgāzes
sadales sistēmas pakalpojuma tarifu
aprēķināšanas metodikas grozījumiem**

Akciju sabiedrība "Conexus Baltic Grid" (turpmāk – Conexus) ir iepazinusies ar Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (turpmāk – Regulators) tīmekļvietnē 2025. gada 27. martā publicēto konsultāciju dokumentu par grozījumiem dabasgāzes sadales sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodikā piemērošanu un tam pievienoto regulatīvā rēķina aprēķina failu (turpmāk – metodikas grozījumi) un sniedz šādus iebildumus un priekšlikumus.

1. Regulators metodikas grozījumu 1.2, un 1.5. punktos ierosina ar nākamo regulatīvo periodu noteikt efektivitātes koeficientu 50 % apmērā no nākamā kalendārā gada, kas seko efektivitātes noteikšanas gadam, Latvijas Bankas prognozētā patēriņa cenu indeksa (inflācijas), nosakot, ka efektivitātes koeficienta vērtība nevar būt mazāka par nulli un lielāka par 1,5 %. Tāpat Regulators rosina noteikt, ka efektivitātes koeficients tiek piemērots kapitāla un ekspluatācijas izmaksu kopsummai. Conexus iebilst un norāda, ka efektivitātes mērķa apmērs būtu jāskata pēc plānoto efektivitātes darbību būtības, nevis piesaistot inflācijas prognozei. Tāpat Conexus iebilst un vēlas norādīt, ka efektivitātes koeficientu vajadzētu attiecināt uz izmaksām, ko operators var kontrolēt, tas ir, tikai ekspluatācijas izmaksām. Kapitāla izmaksas ir apjomīgas, fiksētas un atkarīgas no nepieciešamības uzturēt sistēmu noteiktā darba stāvoklī. Tāpat Conexus iebilst, ka efektivitātes rādītājs nav piemērojams vēsturiskām kapitāla izmaksām, kuras operators nevar ietekmēt. Piemēram, 1% izmaksu efektivitāte no sadales operatora 2024. gada tarifos iekļaujamām kapitāla un ekspluatācijas izmaksām¹ būtu 576 tūkst. EUR, bet tāda paša apmēra ietaupījuma procentuālais īpatsvars tikai no gada ekspluatācijas izmaksām būtu 1.5 %.

Izvērtējot tarifa projektu, Regulators izvērtē un apstiprina ekonomiski pamatotas izmaksas, kas nepieciešamas efektīvai pakalpojuma nodrošināšanai. Ja Regulators ir izvērtējis un apstiprinājis ekonomiski pamatotās izmaksas, tad, piemērojot prasīto efektivitātes koeficientu, var rasties situācija, ka noteiktie tarifi nesedz visas ekonomiski pamatotās izmaksas. Izvērtējot tarifa projektu, jau būtu jāizvērtē ekonomiski pamatotās izmaksas kontekstā ar potenciālajiem efektivitātes ietaupījumiem, kā rezultātā tarifa projekta ietvaros apstiprinātajām izmaksām nevajadzētu piemērot vēl papildus efektivitātes koeficientu. Sistēmas operatori ir norādījuši, ka efektivitātes noteikšana ir izaicinoša un grūti pierādāma. Regulators nav sniedzis savus komentārus attiecībā uz to, kā varētu uzlabot un risināt situāciju ar šiem izaicinājumiem.

¹ Pieejams: [Kopasvilkums_Gaso_29112023.pdf](#)

2. Lai gūtu pilnvērtīgu informāciju par visām plānotajām izmaiņām un to ietekmi uz tarifiem, Conexus norāda, ka konsultāciju dokumentā būtu nepieciešams iekļaut metodikas grozījumu 1.7. punktā minētās Regulatora vadlīnijas dabasgāzes cenas prognozēšanai. Conexus arī uzsver, ka Regulatoram būtu nepieciešams skaidrot atšķirību starp mainīgas cenas līgumu un biržas cenas līgumu, jo abi šie līgumu veidi ir pieminēti un pretnostatīti metodikas grozījumu skaidrojošajā daļā.

3. Lai gūtu pilnvērtīgu informāciju par visām plānotajām izmaiņām, Conexus norāda, ka būtu nepieciešams iekļaut konsultāciju dokumentā metodikas grozījumu 1.8 punktā minētās vadlīnijas, kuras Regulators ņems vērā, vērtējot tarifu projekta ietvaros iesniegtās personāla izmaksas. Conexus uzskata, ka Regulatoram būtu jāsniedz iespēja iepazīties ar šīm vadlīnijām un izteikt viedokli pirms tās tiek apstiprinātas un piemērotas tarifu projektu izvērtēšanā. Alternatīvs priekšlikums būtu svītrot vadlīnijas no metodikas grozījumiem, ļaujot par personāla izmaksām diskutēt un vienoties tarifu projekta izskatīšanas gaitā.

4. Metodikas grozījumu 1.9. punktā Regulators rosina ierobežot tarifu projektā iekļaujamās attīstības, pētījumu un ar to saistīto konsultāciju izmaksas 1 % apmērā no tarifu projektā iekļautajām vidējām ekspluatācijas izmaksām. Conexus iebilst un uzsver, ka šādas izmaksas būtu jāvērtē pēc būtības un nepieciešamajām investīcijām izpētē un attīstībā. Ļaut sistēmas operatoram pašam noteikt nepieciešamo investīciju apjomu izpētē un attīstībā būtu tālredzīgs solis, lai pilnvērtīgi veicinātu uz inovācijām balstītu operatora turpmāko attīstību. Regulatora veiktā datu analīze par izpēti un attīstības izmaksām norāda uz diezgan lielu amplitūdu no 0,03 % līdz 1,89 % no vidējām ekspluatācijas izmaksām. Ņemot vērā šo amplitūdu, Conexus uzsver nepieciešamību ļaut operatoram pašam noteikt nepieciešamo izpēti un attīstības izmaksu apjomu.

5. Atbilstoši metodikas grozījumu 1.13. punktam, paredzēts noteikt, ka regulatīvajā rēķinā tiktu uzskaitīta paredzamo nākamo tarifu periodu izmaksu starpība par (1) dabasgāzes zudumu un tehnoloģiskā procesa nodrošināšanas izmaksām un (2) prognozētās kumulatīvās inflācijas izmaiņu ietekmi. Conexus iebilst un uzsver, ka tas būtu jāattiecinā uz visām izmaksām, kuras tiek iekļautas regulatīvajā rēķinā aprēķināšanā.

6. Atbilstoši metodikas grozījumu 1.11. punktam ierosinātā kumulatīvās inflācijas un kumulatīvā bruto algas pieauguma izmaiņas aprēķina metode sniedz nekorektu un ekonomiski nepamatotu rezultātu. Inflācijas rādītājs jau ir procentuāls rādītājs un ierosinātās izmaiņas $((PCI_{pl} - PCI_{pr})/PCI_{pl})$ rēķinātu īpatsvaru no procentiem, kas radītu nekorektu izmaiņu aprēķinu.

Lai skaidrotu Conexus iebildumus un nostāju, tiek sniegts ilustratīvs piemērs uz 100 EUR tarifu projektā plānoto neinflēto izmaksu bāzes:

	Pirmais tarifu periods	Otrais tarifu periods
Tarifu projektā plānotā inflācija – katrā tarifu periodā	1,90 %	2,10 %
Tarifu projektā plānotā kumulatīvā inflācija	1,90 %	4,04 % $(1+1,90\%) \times (1+2,10\%) - 1 = 4,04\%$
Tarifu projektā plānotās darbības izmaksas katrā tarifu periodā (100 EUR kā bāze)	101,90 EUR $(100 \times (1+1,90\%) = 101,90)$	104,04 EUR $(100 \times (1+1,90\%) \times (1+2,10\%) = 104,04)$

Faktiskā inflācija – katrā tarifu periodā	1,60 %	3,00 %
Faktiskā kumulatīvā inflācija	1,60 %	4,65 % $(1+1,60\%) \times (1+3,00\%) - 1 = 4,65\%$
Darbības izmaksas, kas koriģētas ar faktisko inflāciju, katrā tarifu periodā (100 EUR kā bāze)	101,60 EUR $(100 \times (1+1,60\%) = 101,60)$	104,65 EUR $(100 \times (1+1,60\%) \times (1+3,00\%) = 104,65)$
Inflācijas izmaiņu radītā izmaksu starpība tarifu periodā	0,30 EUR $(101,90 - 101,60 = 0,30)$	-0,61 EUR $(104,04 - 104,65 = -0,61)$
Metodikas grozījumos paredzētā starpība $((PCI_{pl} - PCI_{pr})/PCI_{pl})$	0,16 $((1,90\% - 1,60\%) / 1,90\% = 0,16)$	-0,15 $((4,04\% - 4,65\%) / 4,04\% = -0,15)$
Izmaksu starpība pēc rosinātām metodikas izmaiņām	16 EUR $(100 \times 0,16 = 16)$	-15 EUR $(100 \times -0,15 = -15)$
Inflācijas izmaiņu radītā faktiskā izmaksu starpība salīdzinot ar metodikas grozījumos rosināto aprēķinu, kas rēķināta uz 100 EUR neinflētām izmaksām	-15,70 EUR $(0,30 - 16 = -15,70)$	14,39 EUR $(-0,61 - -15 = 14,39)$

Šis ilustratīvais piemērs parāda, ka metodikas grozījumu 1.11. punktā paredzētā inflācijas izmaiņu radītā izmaksu starpība tiek aprēķināta matemātiski kļūdaini.

Līdzīgs princips attiecas arī uz bruto algas indeksācijas aprēķinu.

7. Metodikas grozījumu 1.14. punktā paredzēts samazināt sliekšni izmaksu atgūšanai no 40 % uz 25 % no tarifu aprēķinā iekļautajām vidējām tarifu perioda ekspluatācijas izmaksām. Conexus iebilst un nesaskata, kā šādi grozījumi nodrošinātu dabasgāzes sadales sistēmas operatora finansiālo stabilitāti, kā tas ir apgalvots konsultāciju dokumenta sadaļā "Regulatīva rēķina atlikuma izmantošanas ierobežojumi". Vēl jo vairāk, tā kā metodikas grozījumi paredz noteikt maksimālo tarifu vērtību novirzes līmeni 30% apmērā, regulatīvā rēķina atlikuma izmantošanas ierobežojums, samazinot izmaksu atgūšanas sliekšni no 40 % uz 25 %, ir lieks un 26.1.2. apakšpunkts no metodikas būtu svītrojams pilnībā.

8. Metodikas grozījumu 1.18 punkts paredz grozīt metodikas 46. punkta redakciju. Conexus lūdz Regulatoru skaidrot un pārformulēt 46. punkta grozījumus, jo esošais piedāvājums nav viennozīmīgi saprotams.

Cienā

Valdes loceklis, komercpilnvarnieks

(paraksts*)

Mārtiņš Gode

* Dokuments parakstīts ar drošu elektronisko parakstu.

Māra Bukovska 2 667 12 83
Mara.Bukovska@conexus.lv